

Zuzana Holbeinová

Rozhlas

10. března 2017

„...Společnost Pescho Vám přeje příjemný zážitek...“

Je rok 2055. Válečné konflikty mezi léty 2037 – 2039 zapříčinily vymizení základního životního zdroje – vody. Aby lidstvo nevyhynulo, byla vypěstována „zázračná“ rostlina Brukev evropská. Z té společnost Pescho, která se v průběhu poválečných let stala korporací ovlivňující každodenní život, vyrábí želatinu. Ale nejen tu. Jméno Pescho se nachází v názvech nejrozličnějších institucí, čímž prorůstá společenským systémem napříč. Vedení korporace zavedlo také automatický detekční systém ostrahy, díky kterému má pod kontrolou životy všech.

Dan Gál, kterému kvůli konzumaci Pescho coly každodenně nabývá hmotnost v desítkách kilogramů, se dostává do života nebezpečné situace. A to jak nepřetržitým přibíráním, tak svou „prací“. Jeho obživou je totiž nelegální hackování chráněných informací, nabourávání se do důvěrných složek a maření dokumentů. Díky lékařskému vyšetření se Dan dozvídá, že jediné, co by mu mohlo pomoci k vyléčení, je voda. Voda, jako taková, však již neexistuje a je nelegální ji vyhledávat. Ilegální činy Dan provádí každý den, a ani v tomto případě, kdy je v sázce jeho život, neotálí. Po neúspěšném vyhledávání jakékoliv zmínky o vodě se ozve klepání na dveře. Záhadný muž předává Danovi kapku vody. Pouhá kapka vody stačí k tomu, aby se přibírání zastavilo. Pouhá kapka vody stačí k tomu, aby byl celý organismus resetován. Tento restart však Dana stojí ztrátu vědomí, během které je „neznámým“ převezen do prostor jakési továrny. Ač na tomto místě dostává díky každodennímu přísunu vody šanci k úplnému uzdravení, pod podmínkou a smrtelnou hrozbou pracuje na zjišťování osobních, kritických a pohoršujících informací, týkajících se „nepohodlných“.

Postupem času se jedním z „nepohodlných“ stává v tuto chvíli již známý „neznámý“ Tony. Dany tedy Tonymu oplácí záchranu svého života záchranou toho jeho, přičemž mu sděluje, že se mu podařilo najít adresu jeho 10 let pohřešované dcery (a to jediným

vodítkem k jejímu nalezení, byla deset let stará nahrávka jejího hlasu ze záznamníku). Viola, Tonyho dcera, je v současnosti provdaná za sadistického důstojníka, který psychicky i fyzicky týrá jak ji, tak jejich malého syna. Dany zachraňuje tedy i Violu se synem. Během útěku je však Tony vážně zraněn a svým zraněním podléhá. Před svou smrtí stihne ještě Danymu předat sazenice Brukve, ze které lze získat vodu a tím narušit vládu monopolní korporace Pescho.

Tento úvod připomínající děj zahraničního sci-fi filmu, je pouze stručným shrnutím autorského díla českého filmového scénáristy Marka Epsteina. Ten však scénář s názvem Pescho nenapsal pro film, ale pro rozhlas. Po značných úpravách původního textu, na kterých spolupracoval s režisérem této rozhlasové inscenace Petrem Mančalem, a také dramaturgyní Klárou Novotnou, vznikl dramatický text, který se stal podkladem pro tuto rozhlasovou inscenaci. Ke spolupráci byl přizván také filmový zvukový designér Filip Skuhrovec. Filmově nepůsobí tedy jen scénář, ale také efekty a celková práce se zvukem. Vzhledem k tomu, že samotný dramatický scénář svádí k realistickému filmovému zpracování, nebylo tomu jinak ani v režijním pojetí Petra Mančala. Ten jednotlivé situace nenechával natáčet ve studiu, ale vycházel s herci do exteriéru a hledal ideální a co nejvíce zvukově podobný prostor místu, ve kterém se děj odehrával. Zvuk, tedy ve většině případů nebyl dotvářen postprodukčně, ale jako takový vznikl již na daném místě.

Veškeré hlasové projevy herců jsou realistické. Postavy se vyjadřují jako v běžném životě, a i jejich práce s hlasem tedy připomíná filmové herectví. Jediné hlasy, které působí nejméně realisticky, jsou projevy „chytrých“ zařízení, jako počítač, radiobudík, váha apod. Hlasy herců Aleše Procházky, Renaty Venclové a Lukáše Hlavicy zní až nepřirozeně přirozeně. O to komičtější jsou pak repliky typu „...Mysli na svoji hygienu...“, odpověď radiobudíku na Danyho nadávku slovy „...neznámý příkaz...“, či autodestrukční doporučení „...recykluj obal...“ po Danyho emočním výbuchu a rozbití váhy.

Hlavní postavu Dana hrál Petr Lněnička. Jeho úkolem bylo hlasově ztvárnit obtloustlého hackera, kterému nejde o víc, než zmizet ze zaprášeného bytu a zaprášeného života, který je pod neustálým dohledem jakéhosi „velkého bratra“. Neměl

žádné vyšší cíle, do té doby, než zjistil, že vlastně kvůli korporaci Pescho umírá. Voda mu obrátila život vzhůru nohama. Díky vodě začal hubnout a zlepšila se i jeho kondice. To bylo velmi dobře slyšitelné v hlase Petra Lněničky. Jeho hlubokých a chroptivých vzdechů postupně ubývalo a jeho hlas se měnil v čilý hlas muže odpovídajícího věku.

Roli Tonyho hrál Svatopluk Skopal, který spíš než na proměny hlasové, poukázal na charakterové proměny své postavy. V průběhu děje se prokázala jako citlivý otec, krutý důstojník, ale také jako bojovník za lepší budoucnost. Jeho hlasové projevy byly realistické, přirozené a bez patetického zabarvení i tam, kde by se v pojetí jiných herců mohlo objevit.

Matouš Ruml v roli Pika, Danova bratrance, plní primárně komickou funkci. Piko je nemehlo a jak sám tvrdí, je černou ovčí rodiny. Vždy zkazí téměř vše, na co sáhne. V samotném ději však nezkazí nic. Jen odlehčuje jednotlivé situace, čímž dopomáhá k příjemnějšímu plynutí děje. V krizovém okamžiku se dokonce objeví ve správný čas na správném místě, čímž hlavním hrdinům umožní utéct před vojáky „Velkého Bratra“. Matouš Ruml, jako zkušený dabér, užívá mladistvosti svého tenorově zbarveného hlasu a svým přirozeným a nenuceným projevem dodává postavě Pika na sympatičnosti.

Dále se v inscenaci objevují postavy výše zmiňované Tonyho dcery Violy (Lucie Pernetová, v dětském obsazení Blanka Rezková), jejího manžela (Kajetán Písařovic), lékaře (Luboš Veselý), muže (Jiří Štrébl), řidiče (Ctirad Götz) a sestry (Ivana Machalová).

Inscenace jako taková, vyniká kromě samotného žánru a tématu svým zpracováním. Dystopická dramatika nemá v českém prostředí z čeho čerpat. Navíc tento žánr je obecně velmi náročný k přijatelnému uchopení a samozřejmě k realizaci. O to zajímavější je pak jeho pojetí a zpracování jako rozhlasové hry. Kromě režie a práce se zvukem jako takové, má obrovský podíl na finálním výsledku a působení celého kusu více „americky“ a více sci-fi, také hudba Filipa Skuhrovce. Ta je užívána především ve scénických přechodech a vyhocených situacích. Ačkoliv je díky hudebním motivům scénický předěl jasně pochopitelný, působí až příliš prvoplánově a děj ztrácí předchozí tah. Plynulejší přechody by z epizodických, hudbou svázaných scén udělaly kompaktnější celek.

Ani to však nemění nic na tom, že inscenace Pescho je jedinečná v mnoha ohledech. Kvalitní příběh Marka Epsteina, opřený o stabilní a realistickou režii Petra Mančala a naprosto přirozené výkony českých herců jen potvrzuje kvalitativní růst české dramatiky a české rozhlasové tvorby.